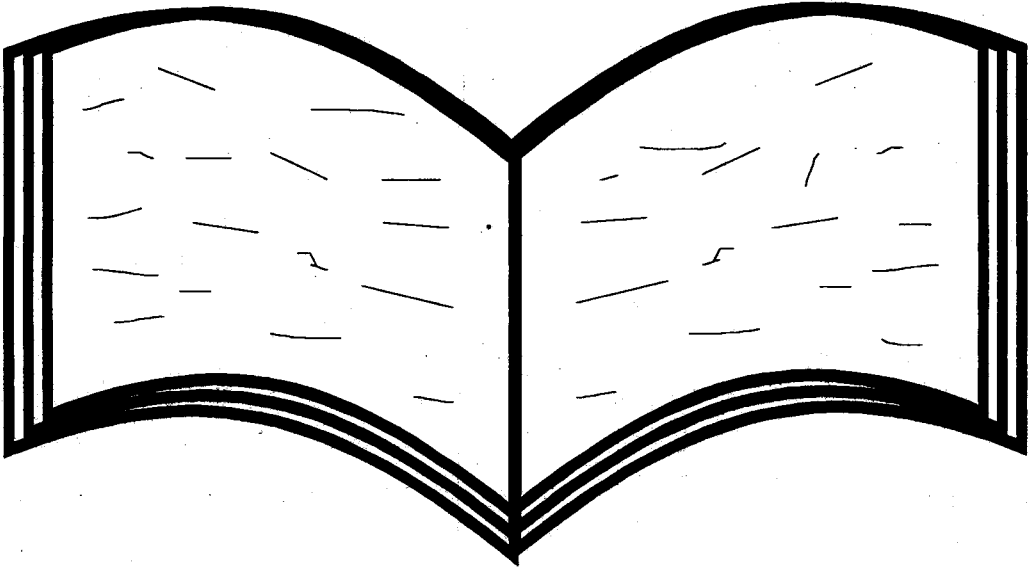

परिशिष्टे

- १) रा. ना. पवारांचे जीवन व साहित्य संपदा
- २) संदर्भ-सूची.

परिशिष्ट - एक
कवी रा.ना. पवार यांचे जीवन व साहित्य संपदा

२९ जुलै १९२१	सोलापूर येथे जन्म.
१९२७ ते १९३०	न.पा.मोदी सोलापूर येथे तिसरीपर्यंत शिक्षण.
१९३१	'अफजलखानाचा वध' हे पहिले नाटक लिहिले.
१९३०-३७	अकलकोटला परत पहिली ते सातवीपर्यंत शिक्षण.
१९३७-३८	सोलापुरात इंग्रजी तीन इयत्ता एका वर्षात.
१९३८-४२	मॅट्रिक परिक्षा उत्तीर्ण हरिभाई देवकरण प्रशाला, सोलापूर.
१९४२	'अंतरविणा' संग्रह संपादित.
१९४२	स्वातंत्र्य लढ्यांत सहभाग.
१९४३	कोल्हापूरला भालजी पेंढारकरकडे 'अॅप्रेंटिस अॅक्टर' एक वर्ष नोकरी.
१९४२-४७	बी.ए.
१९४४	पुण्याला 'मिलीटरी अकॉउंट' म्हणून मिलीटरी ऑफिसात मासिक ४५ रूपयावर नोकरी.
९ नोव्हेंबर १९४५	मध्य रेल्वे सोलापूर रेल्वे, स्थानकावर कारकून ही कायमची नोकरी.
१३ जून १९४७	विवाहबध्द आसावरीशी (माहेरचे नाव लीलावती घोरपडे)
१ मे १९६२	'कविराय रामजोशी' हे नाटक प्रकाशित.
१ डिसेंबर १९६२	'संग्रामगीते' हा काव्यसंग्रह प्रकाशित (पहिली आवृत्ती)
जानेवारी १९६३	'संग्रामगीता'ची दुसरी आवृत्ती प्रकाशित.
१९८७	महापौर मानचिन्ह पुरस्कार सोलापूर.
१९९१	आश्विन भारतीय मराठी चित्रपट महामंडळातर्फे पुरस्कार सौप्य महोत्सवी वर्ष.
१९९२	नामदेव पुरस्कार, जामखेड.
५ नोव्हेंबर १९९२	जागतिक रंगभूमी या दिनी स्वर्गवास.
५ नोव्हेंबर १९९३	पासून रा.ना.पवार मित्रमंडळातर्फे प्रत्येक वर्षी नवोदित कवींना रा. ना. पवार पुरस्कार दिला जातो.

रा.ना. पवार यांनी लिहिलेली नाटके

१) कविराय रामजोशी (प्रकाशित) सन १९६२ - २०० प्रयोग महाराष्ट्रात

प्रयोग रूपाने सादर झालेली नाटके पण अप्रकाशित (हस्तलिखित स्वरूपात उपलब्ध)

१) दिशांदिशांतून उरले मी	५) आश्रित
२) दोन गडी बारा भानगडी	६) जिंकू किंवा मरू
३) नवरे चालत येतात	७) मीलन (नभोनाट्य)
४) बिलासखानी तोडी	८) सदाची शीव (लोकनाट्य)

प्रयोग न झालेले हस्तलिखित स्वरूपात उपलब्ध

१) सासू	३) चोरांची चाळ
२) वाहती गंगा	४) आसावरीचे घर

रा. ना. पवारांनी एकूण तेरा नाटके लिहिलेली आहेत.

प्रकाशित लघुकथा

१) समाजाचा बळी	'दै.सकाळ' मुंबई	५ डिसेंबर १९४३
२) जपानी मैना	मासिक 'वसंत'	जुलै १९५०
३) कल्पनेचा खून (रहस्यकथा)	मासिक 'रम्यकथा'	जून १९५१
४) दिग्दर्शकाची सुंदर बायको	'विविध वृत्त'	जुलै १९५१
५) गैरशिस्त माणूस	'वांडमय शोभा'	मार्च १९५२
६) रेल्वेतल्या डब्यातील डाकू	'माणिक'	जुलै १९५२
७) चांगुणा	(का.ना.)	
८) वेश्येशी प्रेमविवाह	(का.ना.)	
९) मला श्रीमंत व्हायचं आहे	(का.ना.)	

इतर स्फूट लेखन

१) गोरक्षण आणि स्वामी विवेकानंद	'दै.लोकसत्ता' पुणे.
२) नमुनेदार वरपरिक्षा (विनोदी लेख)	'तारका' दिवाळी अंक १९४७.
३) मृत्यूचा पाहुणा	मासिक मुलांचे मे १९४९ पृष्ठ ९ ते १४
४) चंदू आणि नंदू	मासिक मुलांचे आक्टो. १९४९ पृष्ठ १८ ते २०
५) घमेंडखोर राजा	मासिक मुलांचे डिसेंबर १९४९
६) वचनपूर्ती (विनोदी लेख)	'स्वराज्य' २३ जून १९५१

७) आगरकरांचा शिष्य	'भगिनी' ऑगस्ट १९५२
८) संपादक टिळक	दै.'संचार', सोलापूर दि. १-८-१९७२
९) सुभद्रा आणि चाणक्य	'मोहिनी' मासिक. (का.ना.)
१०) नाटक झालं जन्माचं	दै.'संचार', सोलापूर दिवाळी अंक १९९१ पान नं.८९ ते ९४

दै.तरुण भारत सोलापूर 'दर्शन गुणवंतांचे' हे सदर (मध्यमा पुरवणी)

१) चिंध्या पांघरलेले विद्यापीठ (मध्यमा) पुरवणी दै. तरुण भारत, सोलापूर. दि. १/१/ १९९१ (गाडगे महाराज)	
२) बगाराम (दामूअण्णा मालवणकर)	(मध्यमा) पुरवणी...२३ जानेवारी १९९१
३) माझा आठ वर्षाचा गुरू	(मध्यमा) पुरवणी...६ फेब्रुवारी १९९१
४) सुंदरीवादक सिद्राम जाधव	(मध्यमा) पुरवणी... २० फेब्रुवारी १९९१
५) फ्रेम केलेला चेक (य.गो.जोशी)	(मध्यमा) पुरवणी... ६ मार्च १९९१
६) निरक्षर विदुषी जीजीबाई	(मध्यमा) पुरवणी... २० मार्च १९९१
७) मातृहृदयी पृथ्वीराज कपूर	(मध्यमा) पुरवणी... १७ एप्रिल १९९१
८) बालमित्र सार्जेंट सिध्दू	(मध्यमा) पुरवणी... ८ मे १९९१
९) डॉ.आंबेडकरांच्या सहवासात	(मध्यमा) पुरवणी... २२ मे १९९१
१०) सावरकरांचे स्वरे तेज	(मध्यमा) पुरवणी... २३ नोव्हेंबर १९९१

आकाशवाणीवरून प्रसारीत श्रुतिका / नाटिका

१) तेरा जून	आकाशवाणी केंद्र, मुंबई	दि. १२.७.४७
२) इभ्रतीसाठी	आकाशवाणी केंद्र, मुंबई	दि. ७.८.४७
३) बायकोचा भाऊ	आकाशवाणी केंद्र, बडोदा	दि. ३.३.४९
४) भुजंग	आकाशवाणी केंद्र, पुणे	दि. १५.९.५०
५) दौलताची राणी	आकाशवाणी केंद्र, मुंबई	दि. १८.१२.५२
६) वीरश्रेष्ठ वनराज	आकाशवाणी केंद्र, पुणे	दि. २७.२.७२
७) चांदीचं ताटं	आकाशवाणी केंद्र, पुणे	दि. २२.४.४९
८) असमर्थ	आकाशवाणी केंद्र, पुणे	दि. २२.४.७९

एकूण ५० श्रुतिका/नाटिका सादर उपलब्ध आहेत.

ध्वनिमुद्रित गीते (उपलब्ध रेकॉर्डनुसार)

१) सुमन कल्याणपूर	यांची पहिली ध्वनिमुद्रिका 'सावळ्या विठ्ठला'
२) माणिक वर्मा	१) 'नका विचारू देव कसा'
२) क्षणभर उघड नयन देवा
३) प्रीत माझी
४) करिसी जादूगिरी राया
५) दृष्ट नका लावू
६) नको झिडकारू प्रीत माझी
३) ज्योत्स्ना भोळे	१) देवा बोला हो माझ्याशी
४) हेमलता मांजरेकर	१) आज नाहीच का बोलायचं
२) मी आले आंघोळीला
३) भिजू नकोस ग पावसात
५) शांता शिराळ	१) चल ये रे श्रीरंगा
२) यशोदे थोर तुझे उपकार
६) जे.जी.गोरे	१) आज पुनवेची रात (यांची पहिली ध्वनिमुद्रिका)
२) नका गडे गालात हसूं!
३) रूप तुझ्या डोळ्यात
७) कृष्णा शिंदे	१) दादाला माझ्या लगीन महागात पडलं
२) घरजावई नको
३) आजकालच्या पोरी करतात नोकरी
८) दशरथ पुजारी	१) यशोदे थोर तुझे उपकार
२) प्रभु मी पुजन तव करणार
३) चोरी करूनी चोर पळाला
९) जी.जे.वाटवे	१) नका गडे माझ्याकडे अधूनमधून पाहू
१०) प्रभाकर मोने	१) तुझी गोपिका नटली रे गिरीधारी
२) कोण आलं लपुन बाई माळावरी
११) विठ्ठल शिंदे	१) पहा कसा आलाय उलटा जमाना
२) चार वाजता पाच वाजता

प्रकाशित कविता

१) कै. श्री.सयाजीराव गायकवाड यास	'तारका'	डिसेंबर १९३९
२) केवळ नटीसाठी	'तारका'	३१ मे १९४१
३) आराध्य सूत्र	'तारका'	३१ मे १९४१
४) गुलकंद आणि नटी	'तारका'	६ फेब्रुवारी १९४३
५) राजीव दोन डोळे	'मन्वंतर'	एप्रिल १९४३
६) भविष्यवाणी	'तारका'	२९ मे १९४३
७) सत्याग्रही नवरदेव	'मनोहर'	एप्रिल १९४४
८) मी आंघोळीला बसले	'झंकार'	२४ नोव्हेंबर १९४४
९) भिजू नकोस गं पावसात	'दै.समाचार' सोलापूर	दिवाळी अंक १९४५
१०) नटीचे गौडबंगाल	'तारका'	१६ फेब्रुवारी १९४६
११) प्रसिध्दी पराङ्मुख (भूपतीवैभव)	'सह्याद्री'	एप्रिल १९४६
१२) एका नटीची जीवनकहानी	'नवचंद्रिका'	फेब्रुवारी १९४७
१३) भिकान्याचा प्रश्न	'दै.सकाळ' पुणे	२३ फेब्रुवारी १९४७
१४) नको करू रे प्रीत मजवरी	'मन्वंतर'	मार्च १९४७
१५) गलबत जाई दूर	'दर्यावर्दी'	एप्रिल १९४७
१६) राष्ट्राचा पाडवा	'झारापकर'	एप्रिल १९४७
१७) विश्रांती स्थान	'यशवंत'	जुलै १९४७
१८) सहाव्या लग्नानंतर	'नवचंद्रिका'	जून १९४७
१९) क्रांतीची ललकार	'आझाद हिंद' अहमदनगर	दिवाळी अंक १९४७
२०) चोवीस तासात	वसंत	१९४७
२१) माझिया दारात	स्त्री	जुलै १९४७
२२) लुंगी आणि पाकिस्तान	नवचंद्रिका	जुलै १९४८
२३) गर्जू नको आताच नभा	'वाङ्मयशोभा'	फेब्रुवारी १९४९
२४) यौवनाच्या अंगणात	भगिनी	मार्च १९४९
२५) दूरवाटेवरी	'प्रसाद'	मे १९४९
२६) सुखाची पर्वणी	'महाराष्ट्र मासिक'	जुलै १९४९
२७) नवमानव येईल	'मंदीर' मासिक	जुलै १९४९

२८) विसावला जीव तुझ्या ठायी	समीक्षक मासिक सं.अत्रे	एप्रिल १९४७
२९) भाव तुझ्या नाजूक ओठाचा	वसंत	ऑगस्ट १९१९
३०) कशाला तिलक हा भाळी	वसंत	डिसेंबर १९४९
३१) प्रणयिनीची चित्तवृत्ती	प्रसाद	दिवाळी अंक १९४९
३२) पंचवीस अंगठ्या	'विविध वृत्त'	२६ मार्च १९५०
३३) तुझ्यासारखं नवीन पाखरूं	वसंत	जून १९५०
३४) 'मेजावरची प्रतिमा	वनिता विश्व	जुलै १९५०
३५) राजसा दूर नका राहू	मस्ती	जुलै १९५०
३६) आलं भलतंच तुझ्या मनात	रति	जुलै १९५०
३७) अंधारातून परतू नका हो	'माधुरी'	जानेवारी १९५१
३८) झाक जरा मुखचंद्र मंजुळे	रोहिणी	दिवाळी अंक १९५०
३९) प्रीत खुणा	माधुरी	जानेवारी १९५१
४०) अन् झाले भलतेच	विविधवृत्त	२५ फेब्रुवारी १९५१
४१) उभी कशाला माडीवरती	रति	जुलै १९५१
४२) दोन कथा	मनोहर	ऑगस्ट १९५१
४३) स्वयंवराचा शेवट	विविधवृत्त	१९ ऑगस्ट १९५१
४४) बचत योजना	विविधवृत्त	२३ डिसेंबर १९५१
४५) विनोदी लेखक	विविधवृत्त	९ मार्च १९५२
४६) गालावरती ठसा राहिला	मस्ती	एप्रिल १९५२
४७) अहो ! मी खेड्याची	मस्ती	मे १९५२
४८) सरय्यारे येवू नको स्वप्नात	मस्ती	जून १९५२
४९) चिकटोबांची काटकसर	विविधवृत्त	१ जून १९५२
५०) घरट्यातील संसार	मस्ती	जुलै १९५२
५१) काळ महिमा	माणिक	ऑगस्ट १९५२
५२) तीन पोरी	माणिक	ऑगस्ट १९५२
५३) चोर	विविधवृत्त	१७ ऑगस्ट १९५२
५४) प्रसंग आणि तोंड	विविधवृत्त	१ फेब्रुवारी १९५३
५५) भाग्याचं गुपित	विविधवृत्त	५ एप्रिल १९५३
५६) हळकंड आणि लग्न	विविधवृत्त	२ ऑगस्ट १९५३

५७) आनंदाचे कारण	रंजन	दिवाळी अंक १९५३
५८) उपमा आणि वास्तवता	विविधवृत्त	२६ ऑक्टोबर १९५२
५९) जालीम औषध	दै.सकाळ, पुणे	दिवाळी अंक १९५२
६०) तारका आणि सिनेतारका	तारका	दिवाळी अंक १९५३
६१) गीता आणि गोपीगीते	छाया	दिवाळी अंक १९५३
६२) वाढदिवस	विविधवृत्त	दिवाळी अंक १९५३
६३) जगावेगळी तऱ्हा	विविधवृत्त	१४ ऑगस्ट १९५३
६४) लोकशाहीच्या उपासकानो	दै.समाचार सोलापूर	१ जानेवारी १९८०
६५) पहाटेपूर्वी, ६६) कविता आणि कवी; ६७) मुखपृष्ठे, ६८) दोनबाण, ६९)घेतला तुजसाठी आकार, ७०) दे निरोप आज जगा मजला, ७१) नकोस जावू कृष्णा, ७२) दानाचा प्रभु राम, ७३) बघा आलाय उलटा जमाना, ७४) प्रणयविलास, ७५) मासिके आणि पोरी, ७६)काव्य गायका घात तुझा झाला, ७७) अति नवकाव्य, ७८) रूपगर्विता, ७९) कधी यायची प्रीती भरा, ८०)मानव स्वातंत्र्य, ८१) तू माग एवढे वाचे, ८२) जवानांच्या स्मृतीस, ८३) एक मित्र माणूस, ८४) चमच्यांचे अद्वैत, ८५) बायको माहेरी जाते, ८६) एक थेंब, ८७) पोरींचे नावे ,		
८८) कवड्या तुझा गाल तांबडा	नवयुग (८ जानेवारी १९५०),	
८९) तोंडमिळवणी तारका	२५ डिसेंबर १९४३	
९०) कोण तू	माधुरी	९ फेब्रुवारी १९७९
९१) रॉकेल आणि रॉकेट	विविधवृत्त	२५ जानेवारी १९५९
९२) शाळेचा पाळणा	ह.दे.प्रशाला नियतकालिका - एप्रिल १९४०	
९३) मुलांनो मुलींनो, ९४) ना.सुशीलकुमार यांना शुभेच्छा, ९५) रंगा वैद्य - एक पदयात्री, ९६) बाबा! आई कधी येणार?, ९७) बालामृतात माशी, ९८) या शहरावर मी प्रेम करतो, ९९) आमचे हे, १००) मुक्ती, १०१)भिंती, १०२)मज आवडते गंधार, १०३) माझे मागणे, १०४) असे गा सरवी गीत, १०५) दान, १०६) झोपी जा रे भाऊराया, १०७) दसरा, १०८) माझे जगणे माझे मरणे, १०९) स्वहिताचा भाव, ११०) प्राध्यापक आणि लग्न, १११) निंदक, ११२)पांडुरंग नाम , ११३) जीवनाचा फड, ११४) वेदना, ११५)नका गडे, ११६)चोरी करून चोर पळाला ११७) घरजावई झालो, ११८)दादाला माझ्या लगीन महागात पडलं, ११९)आजकालच्या पोरी		
१२०)दोन दृष्ये, १२१)चार वाजता पाच वाजता, १२२)निर्मात्याची माता, १२३) लाल रांगोळी.		

‘निवडणूक गाथा’ दै.केसरी, सोलापूर २१ मे १९८० ते २ जून १९८० पर्यंत.

१)	तारूनिया तारा	दै.केसरी, सोलापूर.	२१ मे १९८०
२)	अनेक इच्छुक	दै.केसरी, सोलापूर.	२२ मे १९८०
३)	धन्य हे महात्मे	दै.केसरी, सोलापूर.	२३ मे १९८०
४)	आमच्या पक्षात या	दै.केसरी, सोलापूर.	२५ मे १९८०
५)	तिकिटांची गादी	दै.केसरी, सोलापूर.	२५ मे १९८०
६)	आपुले हे नाते	दै.केसरी, सोलापूर.	२६ मे १९८०
७)	नका करू चिंता	दै.केसरी, सोलापूर.	२७ मे १९८०
८)	कडू ही कहाणी	दै.केसरी, सोलापूर.	२८ मे १९८०
९)	एक वेगळीच जात	दै.केसरी, सोलापूर.	२९ मे १९८०
१०)	खुर्चीवर मेवा	दै.केसरी, सोलापूर.	३० मे १९८०
११)	याला कशाने मारावे	दै.केसरी, सोलापूर.	३१ मे १९८०
१२)	काक हंस झाले	दै.केसरी, सोलापूर.	१ जून १९८०
१३)	कवळी जपावी	दै.केसरी, सोलापूर.	२ जून १९८०

‘निवडणूक गाथा’ दै.संचार, सोलापूर ११ फेब्रुवारी ते ३ मार्च १९९० पर्यंत

१४)	इलेक्शन आले	दै.संचार, सोलापूर.	११ फेब्रुवारी १९९०
१५)	बोलाचीच कढी	दै.संचार, सोलापूर.	१२ फेब्रुवारी १९९०
१६)	नवीन घोरोबा	दै.संचार, सोलापूर.	१३ फेब्रुवारी १९९०
१७)	लोकसेवकांची बादशाही	दै.संचार, सोलापूर.	१४ फेब्रुवारी १९९०
१८)	असू नये द्वेष !	दै.संचार, सोलापूर.	१६ फेब्रुवारी १९९०
१९)	किल्लेदार छत्रसिंग!	दै.संचार, सोलापूर.	१६ फेब्रुवारी १९९०
२०)	जागा मतदार !	दै.संचार, सोलापूर.	१७ फेब्रुवारी १९९०
२१)	अडी पिल्ली	दै.संचार, सोलापूर.	१८ फेब्रुवारी १९९०
२२)	पुढाऱ्यांचे लक्षण	दै.संचार, सोलापूर.	१९ फेब्रुवारी १९९०
२३)	पेंढाऱ्यांचे तांडे	दै.संचार, सोलापूर.	२० फेब्रुवारी १९९०
२४)	जेथे रंग लाल तेथेधोका	दै.संचार, सोलापूर.	२१ फेब्रुवारी १९९०

२५) मार्लेके यमरुई	दै.संचार, सोलापूर.	२२ फेब्रुवारी १९९०
२६) युध्दाचा प्रसंग रात्रंदिन	दै.संचार, सोलापूर.	२३ फेब्रुवारी १९९०
२७) नेत्यांच्या विभुती	दै.संचार, सोलापूर.	२४ फेब्रुवारी १९९०
२७) कोण जिकणार?	दै.संचार, सोलापूर.	२५ फेब्रुवारी १९९०
२९) आधी कार्य करा	दै.संचार, सोलापूर.	२६ फेब्रुवारी १९९०
३०) आज मतदान	दै.संचार, सोलापूर.	२७ फेब्रुवारी १९९०
३१) निकालानंतर	दै.संचार, सोलापूर.	२७ फेब्रुवारी १९९०
३२) प्रचार आणि स्वैराचार	दै.संचार, सोलापूर.	१ मार्च १९९०
३३) निरोपाचा अभंग	दै.संचार, सोलापूर.	२ मार्च १९९०
३४) आधीची व नंतरची	दै.संचार, सोलापूर.	३ मार्च १९९०

परिशिष्ट - दोन

- १) एकबोटे शरदकुमार 'कविराय बोला हो माझ्याशी'
दै.तरुण भारत, सोलापूर दि.३ ऑगस्ट १९८६
- २) कवी संजीव 'सावळ्या विठ्ठला'
दै.केसरी, सोलापूर दि.३ ऑगस्ट १९८६
- ३) कवी संजीव 'पत्र -१'
दि.२१ एप्रिल १९८०
- ४) कल्याणपुरकर सुमन 'पुष्पा पावसकर यांनी घेतलेली मुलाखत'
आकाशवाणी केंद्र, पुणे. (का. ना.)
- ५) कामत नाना 'यांच्याशी संवाद'
दि.११ फेब्रुवारी १९९८
- ६) काटे लक्ष्मण 'अभिजात स्फूर्तीचे वरदान मिळालेले रा.ना.पवार'
दै.विश्व समाचार, सोलापूर २९ जुलै १९७२
- ७) कुलश्रेष्ठ चंद्रभूषण 'वृध्दत्वाला नकार देणारा कवी'
दै.तरुण भारत, सोलापूर दि.६ ऑगस्ट १९९२
- ८) कुलश्रेष्ठ चंद्रभूषण 'ग्रीष्मातही फुलणारे झाड'
साप्ताहिक भुईकोट, सोलापूर दि.३० जुलै १९८१
- ९) कुलश्रेष्ठ चंद्रभूषण 'बहुढंगी व्यक्तिमत्व रा.ना.पवार'
दै.संचार, सोलापूर. दि.३ ऑगस्ट १९८६
- १०) कुलकर्णी ना.रा. 'वेदनेचे दान मागणारा एक आनंदयात्री कवी'
दै.विश्वसमाचार, सोलापूर. दि.२९ जुलै १९७९
- ११) जोशी विजया 'अमेरीकेतील आठवणी'
'स्त्री' मासिक जुलै १९७९
- १२) जॉनसन 'Theory of Littrature.'
- १३) दुनारवे दिवाकर 'कविवर्य रा.ना.पवार एक जीवनाभिमुख व्यक्तिमत्व'
दै.संचार; सोलापूर. दि.२९ जुलै १९७५
- १४) पवार माधव 'आमचे दादा'
दै.केसरी, सोलापूर. दि.५ नोव्हेंबर १९७५
- १५) पवार माधव 'शापित कलावंत'
दै.संचार, सोलापूर दि.१ ऑगस्ट १९९६

- १६) पवार माधव 'आठवणीतील अण्णा'
दै.संचार, सोलापूर. दि.१ डिसेंबर १९९६
- १७) पवार रा.ना. 'मार्गे वळून पाहतांना'
दै.केसरी, सोलापूर. दि. ९ऑक्टोबर १९९०
- १८) पवार रा.ना. '९ ऑगस्ट १९४२ चा सोलापूरातील मोर्चा आणि मी'
दै.संचार, सोलापूर दि.९ ऑगस्ट १९९१
- १९) पवार रा.ना. 'फ्रेम केलेला चेक'
दै.तरुण भारत, सोलापूर. दि.६ मार्च १९९१
- २०) पवार रा.ना. 'बालमित्र सार्जेंट सिध्दु'
दै.तरुण भारत, सोलापूर दि.८ मे १९९१
- २१) पवार रा.ना. 'संग्रामगीते' मलपृष्ठावरून उद्धृत.
- २२) पवार रा.ना. 'कै.यशवंतराव चव्हाण यांना शब्द सुमनांजली'
दै.संचार, सोलापूर. दि.२६ नोव्हेंबर १९८५
- २३) पवार रा.ना. 'मी आणि माझी कविता' आकाशवाणी केंद्र, सोलापूर.
- २४) पवार रा.ना. 'कविराय रामजोशी' नाटकाची प्रस्तावना
- २५) पवार रा.ना. 'सुरेश करंदीकर यांनी घेतलेली मुलाखत' (का. ना.)
- २६) पंचवाघ रा.श्री. 'रा.ना. सोलापुरी कवितेचा मानकरी'
दै.तरुण भारत, सोलापूर. दि.२९ जुलै १९९२
- २७) फडकुले निर्मलकुमार 'आशेची गीते गाणारा कवी श्री.रा.ना.पवार'
दै.संचार, सोलापूर दि.२९ जुलै १९७२
- २८) फडकुले निर्मलकुमार 'कवी रा.ना. रसिक दिलखुलास माणूस'
दै.संचार, सोलापूर दि.२९ जुलै १९८१
- २९) फडकुले निर्मलकुमार 'सावळ्या विठ्ठला' - प्रस्तावना दि.५ नोव्हेंबर १९९३
- ३०) फडके अनिल 'साठीच्या उंबरठ्यावर कवी श्री.रा.ना.पवार'
दै.विश्वसमाचार, सोलापूर. दि.२९ जुलै १९८१
- ३१) फडके विश्वनाथ 'अनुभवांनी समृद्ध असलेले कलाजीवन'
दै.केसरी, सोलापूर. दि.१५ सप्टेंबर १९६८
- ३२) बुवा पु.ज. 'काव्य स्मृतीचा सुगंध लुटणारे मराठी मन महाराष्ट्राचे थोर
नामवंत कवी' पवार दै.संचार, सोलापूर दि.२२ ऑगस्ट १९८०

- ३३) बुवा पु.ज. 'भावगीतकार रा.ना.पवार'
 दै.तरुण भारत, सोलापूर. दि.६ नोव्हेंबर १९९२
- ३४) बोली लक्ष्मीनारायण 'राना'त बहरलेला प्राजक्त'
 दै.विश्वसमाचार दि.२९ जुलै १९८९
- ३५) मिसाळ प्रकाश 'रा.ना.पवार एक कवी, एक माणूस'
 विशाल सह्याद्री, सोलापूर दि.५ ऑगस्ट १९७९
- ३६) हारून-अल् रशीद 'रा.ना.पवार यांचे अभंग-शतक'
 दै.संचार, सोलापूर दि.३ मार्च १९६३
- ३७) वैद्य रंगा 'संपादकीय' दै.संचार, सोलापूर दि.३० जुलै १९९२
- ३८) शाबादे रेवण 'सावळ्या विठ्ठला, तुझ्या दारी आलो'
 दै.केसरी, सोलापूर दि.८ नोव्हेंबर १९९२
- ३९) W.H.Hudson, '**An Introduction to the study of English Literature** 4th Indian Edition 1971
- ४०) वृत्त 'राष्ट्रीय संरक्षण निधीसाठी कविराय रामजोशी एक रंगतदार नाट्यप्रयोग' दै.तरुण भारत, नागपूर दि.१७ नोव्हेंबर १९६२
- ४१) वृत्त 'मस्तीत जगण्यासाठी आनंदाचा प्राणवायू देणारे कलंदर - वृत्तीचे रा.ना.पवार' दै.संचार, सोलापूर. दि.२९ जुलै १९८९
- ४२) वृत्त 'मंतरलेल्या क्षणानी सर्वांना झपाटलेले होते'
 दै.पुणे सकाळ, पुणे. दि.११ ऑगस्ट १९९२
- ४३) वृत्त 'जुन्या पिढीतील कवि रा.ना.पवारांचे निधन'
 दै.केसरी, सोलापूर दि.६ नोव्हेंबर १९९२